

КІЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Факультет соціології

Кафедра методології та методів соціологічних досліджень

РОБОЧА ПРОГРАМА
виробничої практики

для студентів

галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність 054 «Соціологія»
освітній рівень бакалавр
освітня програма «Соціологічне забезпечення управлінських процесів»
вид дисципліни обов'язкова

Форма навчання	денна
Навчальний рік	2023/2024
Семестр	7
Кількість кредитів ECTS	9
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Форма заключного контролю	диференційований залік

Викладачі: Микола СИДОРОВ, Юрій САВЕЛЬЄВ, Світлана САЛЬНІКОВА, Олексій СЕРЕДА,
Руслана МОСКОТІНА

Пролонговано: на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» _____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)
на 20__/20__ н.р. _____ (_____) «__» _____ 20__ р.
(підпис, ПІБ, дата)

КНІВ – 2023

Розробник(и):

Микола СИДОРОВ, к.ф.-м.н., доцент, завідувач кафедри методології та методів соціологічних досліджень
Оксана ОЛІЙНИК, к.с.н., доцент, доцент кафедри методології та методів соціологічних досліджень
Єлена КОВАЛЬСЬКА, к.с.н., асистент кафедри методології та методів соціологічних досліджень
Олексій СЕРЕДА, асистент кафедри методології та методів соціологічних досліджень
Руслана МОСКОТІНА, доктор філософії, асистент кафедри методології та методів соціологічних досліджень

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри методології та методів соціологічних досліджень

_____ Микола СИДОРОВ
(підпис)

Протокол № 19 від «23» серпня 2023 р.

Схвалено науково-методичною комісією факультету соціології

Протокол від «31» серпня 2023 року № 10

Голова науково-методичної комісії _____ Тетяна ЧЕРВІНСЬКА

1. Мета проведення практики – здобуття вмінь, навичок дослідницької роботи і досвіду проведення соціологічного дослідження для реалізації в управлінських процесах, а саме: розробку інструментарію для збору соціологічних даних, проведення польового етапу дослідження, аналіз даних та написання аналітичного звіту.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. Знати методи збору соціологічної інформації
2. Знати методи аналізу соціологічних даних
3. Вміти проєктувати та організувати соціологічні дослідження
4. Володіти навичками підготовки презентацій за результатами досліджень та візуалізації даних

3. Анотація навчальної дисципліни:

Виробнича практика є обов'язковою складовою процесу підготовки студентів освітньо-професійного рівня «бакалавр» за спеціальністю 054 «Соціологія». Дана програма практики базується на засадах «Положення про проведення практики студентів Київського національного університету імені Тараса Шевченка», затвердженого Розпорядженням ректора №16 від 23 березня 2007 року, «Положення про проведення практики здобувачів факультету соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка» від 26.01.2022 р.

4. Завдання (навчальні цілі):

- Закріплення знань з методології та методів збору соціологічної інформації.
- Закріплення знань та навичок з обробки й аналізу даних соціологічного дослідження.
- Оволодіння вміннями написання аналітичних звітів за результатами емпіричного дослідження, формулювання висновків і практичних рекомендацій з метою оптимізації управлінських процесів.
- Набуття навичок роботи в дослідницькому колективі під час організації та проведення емпіричного соціологічного дослідження.

Відповідно, практика спрямована на формування компетентностей:

- ЗК01. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.
- ЗК03. Здатність працювати в команді.
- СК05 Здатність самостійно планувати, організувати та проводити соціологічне дослідження.
- СК08. Здатність дотримуватися у своїй діяльності норм професійної етики соціолога.
- СК11. Вміння застосовувати соціологічний інструментарій в управлінській діяльності.
- СК12. Здатність організувати і проводити моніторинг та діагностику соціальних процесів, здійснювати процедуру соціологічного оцінювання.

5. Результати проходження практики:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання	Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання	Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни
Код	Результат навчання			
1.1	Знати основи проєктування інструментарію дослідження, побудови вибірки	Консультавання	звіт	10
2.1	Вміти проводити рекрутинг респондентів для опитування (анкетування, ФГІ тощо), робити відбір джерел інформації, проводити пілотажне дослідження	Консультавання, кураторство	звіт	20
2.2	Вміти конструювати інструментарій дослідження та проводити польовий етап дослідження	Консультавання, кураторство	звіт	20
2.3	Вміти здійснювати підготовку даних до аналізу та власне аналіз кількісних (дескриптивні статистики, перевірка	Консультавання, кураторство	звіт	20

	статистичних гіпотез та побудова довірчих інтервалів, багатовимірний аналіз даних), та якісних досліджень			
4.1	Орієнтуватись в типових помилках, що виникають на етапі збору соціологічної інформації	Консультавання, кураторство	звіт	10
4.2	Підготувати фінальний груповий звіт про практику та презентацію, рекомендації для подальшої оптимізації управлінських процесів	Консультавання, кураторство	звіт	20

6. Співвідношення результатів навчання дисципліни із програмними результатами навчання

Програмні результати навчання (назва)	Результати навчання дисципліни (код)					
	1.1	2.1	2.2	2.3	4.1	4.2
PH07. Вміти використовувати інформаційно-комунікаційні технології у процесі пошуку, збору та аналізу соціологічної інформації	+	+	+	+		+
PH10. Володіти навичками збору соціальної інформації з використанням кількісних та якісних методів	+	+	+	+	+	
PH12. Знати та дотримуватися етичних норм професійної діяльності соціолога		+		+		+

База практики. Як бази виробничої практики використовуються навчальні, наукові та виробничі підрозділи Університету, інші навчальні та наукові заклади, державні організації, установи, науково-дослідницькі підрозділи політичних партій, комерційних установ тощо, які мають необхідні умови та можливості для практичного навчання студентів соціологів КНУ імені Тараса Шевченка.

Базою виробничої практики для студентів 4 курсу від Київського національного університету імені Тараса Шевченка є навчальна лабораторія прикладних соціологічних досліджень при кафедрі методології та методів соціологічних досліджень факультету соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Термін і форма проведення. У відповідності з навчальним планом факультету соціології проходження студентами виробничої практики на 4 курсі передбачено протягом шістьох тижнів 7-го семестру з відривом від навчання.

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

– поточне оцінювання:

1. Розробка інструментарію дослідження, відбір джерел інформації, проведення пілотажного дослідження, *PH1.1, PH2.1, PH2.2 – 10 балів/6 балів*
2. Проведення польового етапу дослідження, підготовка даних до аналізу та аналіз даних, *PH2.2, PH2.3 – 15 балів/9 балів*
3. Відвідування консультацій з науковим керівником, *PH4.1, PH4.2 – 5 балів/3 бали*
4. Написання аналітичного звіту за даними соціологічного дослідження, *PH2.1, PH2.2, PH2.3, PH4.1 – 40 балів/24 бали*
5. Підготовка індивідуальних документів про практику, підготовка фінального групового звіту про практику, *PH1.1, PH2.1, PH2.2, PH2.3, PH4.1, PH4.2 – 10 балів/6 балів*
6. Підготовка презентації результатів практики та пропозицій, щодо оптимізації управлінських процесів на основі висновків дослідження для виступу на засіданні комісії із захисту практики, *PH1.1, PH2.1, PH2.2, PH2.3, PH4.1, PH4.2 – 20 балів/12 балів*

– підсумкове оцінювання – диференційований залік

– умови допуску до підсумкового оцінювання:

Для студентів, які набрали сумарно меншу кількість балів ніж критично-розрахунковий мінімум – 60 балів для одержання допуску до диференційованого заліку обов'язковим є складання індивідуальних звітних документів (щоденник та індивідуальний звіт) та аналітичної частини роботи.

7.2. Організація оцінювання:

1. Розробка інструментарію дослідження, вибір джерел інформації, проведення пілотажного дослідження, *PH1.1, PH2.1, PH2.2: 1-й тиждень;*
2. Проведення польового етапу дослідження, підготовка даних до аналізу та аналіз даних, *PH2.2, PH2.3: 2-й – 4-й тиждень;*
3. Відвідування консультацій з науковим керівником, *PH4.1, PH4.2: протягом всього часу;*
4. Написання аналітичного звіту за даними соціологічного дослідження, *PH2.1, PH2.2, PH2.3, PH4.1: 4-й – 5-й тиждень;*
5. Підготовка індивідуальних документів про практику, підготовка фінального групового звіту про практику, *PH1.1, PH2.1, PH2.2, PH2.3, PH4.1, PH4.2: 4-й – 6-й тиждень;*
6. Підготовка презентації результатів практики та пропозицій щодо оптимізації управлінських процесів на основі висновків дослідження для виступу на засіданні комісії із захисту практики, *PH1.1, PH2.1, PH2.2, PH2.3, PH4.1, PH4.2: 6-й тиждень.*

7.3. Шкала оцінювання

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура практики. Загальний обсяг – 270 годин

Жовтень-Грудень

Етапи робіт	06	08	09	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	01	02	03	04	05
	30	28	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
Розробка інструментарію дослідження																														
Вибір джерел інформації																														
Пілотаж інструментарію																														
Проведення польового етапу дослідження																														
Підготовка даних до аналізу																														
Аналіз даних																														
Написання аналітичного звіту																														
Підготовка інд. документів про практику																														
Підготовка групового звіту про практику																														
Підготовка презентації практики для захисту																														

Перелік документів, які готуються в процесі проведення практики керівниками та студентами.

Головні документи виробничої практики визначають зміст навчального процесу на різних етапах проходження практики, основні вимоги до студентів-практикантів та містять форми контролю за їх виконанням.

До документів практики відносяться:

- наказ про виробничу практику;
- положення та методичні рекомендації проведення виробничої практики;
- робоча програма виробничої практики;
- індивідуальні звіти та груповий звіт студентів про проходження практики;
- протоколи засідань кафедр;
- звіти керівників практики від кафедр;
- звіт керівника практики від факультету.

Наказ про практику (Додаток 7) є основним документом, що визначає терміни та порядок проходження практики, базові кафедри, керівників практики від кафедр, місце проходження практики, розподіл студентів-практикантів між кафедрами та викладачами, форми відповідного контролю і звіту. Проект наказу надається факультетським керівником деканові факультету. Наказ про практику складається факультетським керівником після подання кафедрами витягів з протоколів, де вказані прізвища керівників практики від кафедр та закріплених за ними студентів-практикантів.

Протоколи відповідних рішень **кафедр** вміщують розподіл студентів між керівниками практики, оперативний контроль за проходженням практики, результати обговорення та оцінки індивідуальних звітів практикантів.

Індивідуальні звіти студентів-практикантів є основним звітним документом студента-практиканта. На основі усного звіту та письмового індивідуального звіту на засіданні кафедри затверджується загальна оцінка за практику. Після закінчення терміну практики студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання. Форма звітності студента про проходження практики – письмовий звіт. Письмовий звіт разом з іншими документами подається на рецензування науковому керівникові практики від кафедри. У звіті мають бути відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання, висновки та пропозиції.

Індивідуальний звіт містить (Додаток 1):

1. щоденник, що фіксує всі форми роботи конкретного студента під час практики (Додаток 4);
2. індивідуальний звіт з описом процесу проходження практики, з означенням особисто здобутих навичок та вмінь, в т.ч. рекомендації та пропозиції щодо вдосконалення практики (Додаток 3);
3. відгук керівника практики.

Індивідуальні звіти студентів додаються до групового звіту.

Груповий звіт містить (Додаток 5):

1. інформацію про склад робочої групи дослідження та розподіл виконавських ролей;
2. технічне завдання та програму дослідження;
3. робочий план дослідження;
4. звіт дослідження (в т.ч. аналітичну записку та практичні рекомендації).

Загальний звіт про проходження виробничої практики (Додаток 6) подається факультетським керівником деканові факультету у 7-денний термін після отримання та затвердження результатів оцінки практик на засіданнях кафедр.

9. Рекомендовані джерела:

Основна: (Базова)

1. Дембіцький С. Розробка соціологічних тестів: методологія і практики її застосування. – Київ: Інститут соціології НАН України, 2019. – с. 231-274.
2. Паніотто В., Харченко Н. Методи опитування. – К., 2017. – с. 23-37.
3. Паніна Н.В. Технологія соціологічного дослідження / вид. 2, доп. – К., ІС НАНУ, 2007.

4. Atkeson. L. R., Alvarez R. M. (Edited By). The Oxford Handbook of Polling and Survey Methods. – Oxford University Press, 2018. – с. 97-146.
5. Trochim W., Donnelly J. P., Arora K. Research methods: The essential knowledge base. – Second Edition. – CENGAGE Learning, 2016. – с. 19-61.

Додаткова:

1. Паніотто В.І. Статистичний аналіз соціологічних даних / Паніотто В.І., В.С. Максименко, Н.М.Харченко. К.: Видавничий дім “КМ Академія”, 2004. – 270 с.
2. Телейко А.Б. Математико-статистичні методи в соціології та психології: Навч. Посіб / Телейко А.Б., Чорней Р.К.– К.: МАУП, 2007 – 424 с.
3. Технології прикладних соціологічних досліджень [Текст]: навч.-метод. посібник / наук. ред. Ю. Саєнко. – К. : Ін-т соціології, 2003. – 124 с.

Додаток 1.

Перелік документів індивідуального звіту

Перелік документів,
які включено до індивідуального звіту про виробничу практику
студента/ки 4 курсу (ПІБ студента/ки)

№	Назва документу
1.	Титул (Додаток 2)
2.	Індивідуальний звіт про проходження практики (Додаток 3), в т.ч. рекомендації та пропозиції щодо вдосконалення практики
3.	Щоденник практики (Додаток 4)
4.	Рецензія викладача-куратора (посада, вчений ступінь, звання ПІБ)

Додаток 2.

Титульний лист звіту про проходження практики

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКО
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ

КАФЕДРА _____

ЗВІТ
про проходження виробничої практики
студента/ки 4 курсу
ПІБ.

Керівник практики (викладач-куратор):
вч. ступінь, вч. звання, посада ПІБ

Оцінка проходження практики: _____

Протокол засідання кафедри №__ від _____ 20__ року

Підпис керівника практики _____

КИЇВ – 20__

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІОЛОГІЇ

КАФЕДРА _____

ЗВІТ**про проходження виробничої практики**

студентом/кою 4 курсу освітньої програми «Соціологічне забезпечення управлінських процесів» _____

прізвище, ім'я, по-батькові.

В період з «____» _____ 20__ року по «____» _____ 20__ року я проходив(ла) виробничу практику

Керівник виробничої практики: *(посада, вчений ступінь, звання, ПІБ).*

За період практики мною було виконано такі види роботи:

1. Організовано робочу дослідницьку групу та розподілено обов'язки виконавців.

Описати процес та результат

2. Організовано та проведено соціологічне дослідження.

Описати процес та результат, з означенням власного внеску та здобутих вмінь та навичок

3. Рекомендації щодо вдосконаленню організації та проведенню практики:

- Позитивні моменти в організації та змісті практики.
- Негативні моменти в організації та змісті практики.
- Побажання та рекомендації щодо покращення організації та змісту практики.

Дата

Підпис студента/ки

Підпис керівника-куратора

Затверджено на засіданні кафедри. Протокол № ____ від «____» _____ 20__р.

ЩОДЕННИК ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

студента/ки 4 курсу факультету соціології

ПІБ

за період з «____» _____ 20__ року по «____» _____ 20__ року

Місце практики _____

Викладач-куратор _____

Дата	Вид виконаної роботи	Відмітка про виконання
1	2	3

Підпис студента/ки.

Підпис викладача-куратора.

В щоденник практики заносяться всі заходи, пов'язані з проходженням практики, інші види робіт (робота в бібліотеці, консультації з викладачем-методистом і т.п.). Викладач-куратор оцінює кожен етап практики, як це наведено в цих рекомендаціях і виставляє оцінку в третю колонку.

ЗВІТ

про проходження виробничої практики

студентами 4 курсу освітньої програми «Соціологічне забезпечення управлінських процесів» _____

прізвища, імена, по-батькові всіх студентів робочої групи

Зміст: перелік документів,

які включено до групового звіту про виробничу практику

№	Назва документу
1	Титул
2.	Інформація про склад робочої дослідницької групи
3.	Технічне завдання
4.	Робочий план дослідження
5.	Індивідуальні звіти про виробничу практику (Додаток 1)
6.	Звіт соціологічного дослідження
7.	Практичні рекомендації

ЗВІТ

Про проведення «Виробничої практики» студентів 4 курсу ОР «Бакалавр» за спеціальністю «Соціологія» освітньої програми «Соціологічне забезпечення управлінських процесів» факультету соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

- Терміни проведення: дата місяць – дата місяць 20__ року.
- Кількість студентів згідно наказу: __ осіб.
- Кількість студентів, які проходили практику: __ осіб.
- Кількість студентів, які не пройшли практику: __ осіб.
- База практики: факультет соціології Київського національного університету імені Тараса Шевченка.
- Оцінки за практику:
 “відмінно” – __ осіб,
 “добре” – __ осіб,
 “задовільно” – __ осіб,
 “незадовільно” – __ осіб,
 “не з’явилися” – __ осіб.
- Пропозиції щодо вдосконалення організаційних питань проведення практики: __.
- Пропозиції щодо вдосконалення змісту практики: __.
- Загальна кількість керівників практики: __ осіб.

Керівник практики: _____ (ПІБ керівника практики по факультету)
підпис

Додаток 7.

Наказ про виробничу практику

Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Факультет соціології

НАКАЗ

«___» _____ 20__ р. № _____

Про проходження виробничої практики студентами 4 курсу ОР бакалавр спеціальності 054 Соціологія ОП «Соціологічне забезпечення управлінських процесів» факультету соціології

- У відповідності до навчального плану спеціальності 054 Соціологія ОП «Соціологічне забезпечення управлінських процесів» на 20__/20__ навчальний рік факультету соціології провести виробничу практику студентів 4 курсу ОР бакалавр в період з дата місяць по дата місяць 20__ року з відривом від занять.
- Практику проходить ___ студентів. Для забезпечення практики закріпити студентів за кафедрою методології та методів соціологічних досліджень факультету соціології та призначити їм наукових керівників відповідно до навчального навантаження. Список студентів 4 курсу ОР бакалавр спеціальності 054 Соціологія, ОП «Соціологічне забезпечення управлінських процесів», яких направлено на практику:

№	ПІБ	Науковий керівник
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		
8		
9		
10		
11		
12		

- Відповідальність за навчально-методичне забезпечення практики покласти на

кафедру методології та методів соціологічних досліджень (зав. каф. ПІБ).

- Базою практики від Київського національного університету імені Тараса Шевченка є лабораторія з прикладних соціологічних досліджень при кафедрі методології та методів соціологічних досліджень факультету соціології.
- Загальне керівництво практикою покласти на кафедру методології та методів соціологічних досліджень (посада ПІБ).
- Контроль за проходженням практики покласти на завідувача кафедри, наукових керівників та керівника практики по факультету.
- Настановчі збори студентів провести дата місяць 20__ року о час (ауд. №__). Ознайомити студентів з порядком проходження практики відповідно до Положення про проведення практики студентів Київського національного університету імені Тараса Шевченка, затвердженого розпорядженням ректора №16 від 23.03.2007 року, з Програмою виробничої практики, затвердженою рішенням Вченої ради факультету соціології, протокол №__ від _____. Ознайомити студентів з вимогами чинних норм про дотримання правил техніки безпеки при проходженні зазначеної практики.
- Захист студентами виробничої практики та заслуховування їх звітів про проходження практики провести на засіданні кафедри методології та методів соціологічних досліджень у період дата місяць по дата місяць 20__ року.
- Звіти керівників практики обговорити на засіданні кафедри методології та методів соціологічних досліджень до дата місяць 20__ року.
- До навчальної частини факультету подати звіт про результати проходження виробничої практики до дата місяць 20__ року.
- Звіт про проходження студентами виробничої практики подати до навчально-методичного відділу до дата місяць 20__ року.

Проректор
з науково-педагогічної роботи ПІБ

ПОГОДЖЕНО:
Керівник навчально-методичного відділу ПІБ

Зворотний бік останньої сторінки Наказу про практику

Проект наказу вносить:
декан факультету соціології

(підпис)

вчене звання, ПІБ

ПОГОДЖЕНО:

Навчально-методичний відділ

(підпис)

Готувала/в:
телефон

(підпис)

Посада, ПІБ керівника практики від факультету

Розіслати:

Канцелярія

- 1 екз.

Навчально-методичний відділ

- 1 екз.

Факультет соціології

- 1 екз.